

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ

HEM 311 - TAMAMLAYICI VE DESTEKLEYİCİ BAKIM UYGULAMALARI
DERSİ KİTAPÇIĞI

DERSTEN SORUMLU ÖĞRETİM ELEMANI
Dr. Öğretim Üyesi Nazlı BALTACI

SAMSUN

2024

HAZIRLAYAN

Dr. Öğretim Üyesi Nazlı BALTACI

İÇİNDEKİLER

1. TAMAMLAYICI VE DESTEKLEYİCİ BAKIM UYGULAMALARI DERSİ

1.1. Eğitim Programı Amaçları

1.2. Eğitim Programı Çıktıları

1.3. Dersin Amacı

1.4. Dersin Öğrenme Hedefleri

1.5. Dersin Programdaki Yeri

1.6. Derste Kullanılan Aktif Öğretim Yöntem ve Teknikleri

1.7. Dersin Değerlendirmesi

2. HAFTALIK DERS İÇERİĞİ

2.1. Tamamlayıcı ve Destekleyici Bakım Uygulamaları Dersi Haftalık Ders İçeriği

3. TAMAMLAYICI VE DESTEKLEYİCİ BAKIM UYGULAMALARI DERSİ

KAYNAK LİSTESİ

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ
2023-2024 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

1. TAMAMLAYICI VE DESTEKLEYİCİ BAKIM UYGULAMALARI DERSİ

1.1. Eğitim Programı Amaçları

- 1.Ulusal/ uluslararası sağlığı ilgilendiren kuruluşlarda ya da akademik alanda istihdam edilir.
- 2.Sürekli yenilenme ve gelişme bilinciyle akademik ve kişisel gelişimine devam eder.
- 3.Hemşirelik etik ve uygulama standartlarına uygun bütüncül ve insancıl bakım verir.

1.2. Eğitim Programı Çıktıları

1. Hemşirelik ve diğer disiplinlerdeki kanıta dayalı kuramsal bilgiye ulaşarak hemşirelik eğitim, uygulama, araştırma ve/veya yönetiminde kullanır.
2. Sağlığın geliştirilmesi, sürdürülmesi ve iyileştirilmesi amacıyla bireylere, ailelere, gruplara ve topluma güvenli, yetkin, şefkatli, etik, bütüncül, çevreye ve kültüre duyarlı hemşirelik bakımı sağlar.
3. Bireyselleştirilmiş, güvenli, kaliteli hemşirelik bakımına liderlik eder.
4. Hemşirelik eğitim, yönetim, uygulama ve/veya araştırmasında, disiplin içi/disiplinler arası etkili iletişim ve iş birliği becerilerini kullanır.
5. Araştırma temelli ve kanıta dayalı çalışmalar ile hemşirelik disiplininin gelişimine bireysel katkı sağlar.
6. Kişisel ve mesleki gelişiminin bir parçası ve gereği olarak, yaşam boyu öğrenme, yaratıcılık ve eleştirel düşünmeyi benimser ve sürdürür.
7. Sağlık politikaları, düzenlemeleri ve mevzuatla ilgili olarak hemşirelik rollerine ilişkin temel bir anlayış ve tutum geliştirir.
8. En az bir yabancı dili kullanarak hemşirelik ve sağlık alanındaki gelişmeleri izler ve paylaşır.
9. Güvenli ve kaliteli hemşirelik uygulamalarını destekleyen yenilikçi bilişim ve/veya bakım teknolojilerini kullanır.

1.3. Dersin Amacı

Bu dersin amacı, sağlık alanında tamamlayıcı ve destekleyici uygulamalarının ve bu uygulamaların hemşirelikte kullanımının açıklanmasıdır.

1.4. Dersin Öğrenme Hedefleri

- Geçmişten günümüze tamamlayıcı ve destekleyici uygulamaları söyleyebilme
- Tamamlayıcı ve destekleyici uygulamaların sınıflandırılmasını ve bu sınıflamalarda yer alan bakım uygulamalarını sıralayabilme
- Tamamlayıcı ve destekleyici bakım uygulamaları ile ilgili kanıtlara örnekler verebilme
- Semptom yönetimde kullanılacak tamamlayıcı ve destekleyici bakım uygulamalarını açıklayabilme
- Tamamlayıcı ve destekleyici bakım uygulamalarının uygulanış biçimlerini açıklayabilme

1.5. Dersin Programdaki Yeri

Bu ders Sağlık Bilimleri Fakóltesi Hemşirelik Bölümü birinci sınıf bahar döneminde yer alır. Haftada iki saat teorisi olan, 2 kredi ve 4 ECTS kredilik bir derstir. Ders, perşembe günleri 10:15-12:00 saatleri arasında blok olarak işlenir.

1.6. Derste Kullanılan Aktif Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Derste anlatım, tartışma, soru-cevap, grup çalışmaları (herbir konuya ait video gösterimi, araştırma sonuçları paylaşımı ve sunum), akran eğitimi, video gösterimi, görselleştirme gibi aktif öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır. Konuların anlaşılabilirliğini artırmak ve görselleştirmek için yapılan grup çalışmaları kapsamında öğrenciler dönem sonuna kadar her hafta anlatılan konunun sonunda, sorumlu öğretim elemanı rehberliğinde sorumlu oldukları farklı konulara ilişkin videolar, görseller (haberler, vb.) ve kanıta dayalı ulusal ve uluslararası araştırma sonuçlarını bulmaktan, tüm sınıfa sunmaktan ve Google Classroom üzerinden tüm sınıf ile paylaşmaktan sorumludur. Grup çalışması sunumları, öğretim elemanının ilgili konuyu anlatımının ardından en fazla 15 dakika sürecek şekilde hazırlanmalıdır.

1.7. Dersin Değerlendirmesi

Derse devam zorunludur. Dersin %30'undan (8 saat) fazlasına devam etmeyen öğrenci genel sınavlara alınmaz ve FD notu verilir. Dersin değerlendirmesinde, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sınav Yönetmeliği uygulanır. Öğrenciler dönem içi etkinlikler kapsamında bir vize sınavı

(%40), dönem sonu etkinlikler kapsamında bir final sınavına (%60) tabi tutulmaktadır. Öğrenciler dönem sonuna kadar gerçekleştirdikleri grup çalışmaları kapsamında katkı düzeylerine göre 100 üzerinden not almakta ve bu not yarıyıl sonu sınav notu ile toplam ikiye bölünmekte, nihai sonuç not sistemine yarıyıl sonu sınavı notu olarak girilmektedir.

2. HAFTALIK DERS İÇERİĞİ

2.1. Tamamlayıcı ve Destekleyici Bakım Uygulamaları Dersi Haftalık Ders İçeriği

1. HAFTA- Tamamlayıcı ve Destekleyici Bakım Uygulamalarına Giriş
2. HAFTA- Tamamlayıcı ve Destekleyici Bakım Uygulamalarına Genel Bakış
3. HAFTA- Zihin-Beden Temelli Uygulamalar (Müzik terapi, Sanat terapi)
4. HAFTA- Zihin-Beden Temelli Uygulamalar (Meditasyon, Yoga)
5. HAFTA- Zihin-Beden Temelli Uygulamalar (Hipnoz, Gevşeme teknikleri)
6. HAFTA- Manipülatif ve Beden Temelli Uygulamalar (Masaj, Aromaterapi)
7. HAFTA- Manipülatif ve Beden Temelli Uygulamalar (Refleksoloji)
8. HAFTA- ARA SINAV
9. HAFTA- Manipülatif ve Beden Temelli Uygulamalar (Egzersiz)
10. HAFTA- Manipülatif ve Beden Temelli Uygulamalar (Sıcak ve soğuk uygulamalar)
11. HAFTA- Enerji Temelli Uygulamalar (Reiki, Terapötik dokunma)
12. HAFTA- Enerji Temelli Uygulamalar (Biyoenjerji, Biyofeedback)
13. HAFTA- Biyolojik Temelli Uygulamalar (Fitoterapi)
14. HAFTA- Geleneksel sağlık sistemleri/Alternatif tıbbi sistemler (Akupunktur, Akupres, TENS)
15. HAFTA- YARIYIL SONU SINAVI

3. TAMAMLAYICI VE DESTEKLEYİCİ BAKIM UYGULAMALARI DERSİ KAYNAK LİSTESİ

- Baltacı N., Yüksekol Ö.D., Beji N.K. (editörler) (2023). Kadın Sağlığında Bütünleşik Uygulamalar ve Bakım. 1. Baskı. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., Ankara, Türkiye (E-ISBN: 978-625-397-568-5; ISBN: 978-625-397-567-8).

- Başer M, Taşçı S. (editörler) (2015). Kanıtla dayalı rehberleriyle tamamlayıcı ve destekleyici uygulamalar. Akademisyen Tıp Kitabevi, Ankara. ISBN: 978-605-9942-49-2.

-Tütüncü S, Etiler N. (2017). Tıbbın Alternatifi Olmaz! Geleneksel Alternatif ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları. Türk Tabipleri Birliği Yayınları, Ankara. ISBN 978-605-9665-25-4.

-Sağlık Bakanlığı, Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliği, Sayı: 29158, 27 Ekim 2014.

KANITLAR:

- Baltacı N. Tülek Deniz H. Tamamlayıcı ve Bütünleşik Bir Bakım Uygulaması: Aromaterapi. International Social Sciences Studies Journal, 2019; 5(32): 1802-1809.

- Baltacı N., Tülek Deniz H. (2023). Müzik Girişimleri (Müzik Tıbbı ve Müzik Terapi). İçinde: Kadın Sağlığında Bütünleşik Uygulamalar ve Bakım (Baltacı N., Yüksekol Ö.D., Beji N.K., editörler), Bölüm 2.2, 1. Baskı. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. şti., Ankara, Türkiye, ss. 137-189 (E-ISBN: 978-625-397-568-5; ISBN: 978-625-397-567-8).

- Baltacı N. (2023). Doğum Öncesi Dönemde Müzik Temelli Uygulamalar ve Bakım. Aktaş s., Derya Y.A., Toker E., editörler. A'dan Z'ye Temel Ebelik. Bölüm 12.11, 1. Baskı, İkinci Cilt. İstanbul Tıp Kitabevi, İstanbul, Türkiye, ss. 940-953. (ISBN: 978-625-6820-18-0).

- İşkender MD, Eren H. Türkiye'de Ağrıya Yönelik Akupresür Uygulaması ile İlgili Yapılmış Hemşirelik Tezlerinin İncelenmesi. Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Dergisi 2020;3(1):40-6. DOI: 10.5336/jtracom.2020-73529.

-Yıldırım D, Baykal D, Can G. Kanıt temelli fitoterapi uygulamalarının incelenmesi. JAREN, 2020;6(3):571-6.

- Maşa DC, Ceylan B. Destekleyici ve Tamamlayıcı Bir Bakım Türü Olan Yoganın Hemşirelik Araştırmalarındaki Yeri: Bir Sistemik Derleme. Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Dergisi, 2020;3(3):331-44. DOI: 10.5336/jtracom.2020-74734.

- Bildiri Kitabı. 2.Uluslararası 4.Ulusal Tamamlayıcı Terapiler ve Destekleyici Bakım Uygulamaları Kongresi, 25-28 Eylül 2019, İzmir, Türkiye.

- Bildiri Kitabı. 2. Uluslararası Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Kongresi, 24-27 Nisan 2019 İstanbul, Türkiye.

-Arslan GG, Yücel řÇ. Hemşirelik Bakımında El Masajı Uygulaması ve Yapılan Çalışmaların Sistemik Analizi. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi 2017; 2(1): 15-20.

- Karamızrak N. Ses ve Müziğin Organları İyileştirici Etkisi. Koşuyolu Heart Journal 2014;17(1):54-57. DOI: 10.4274/khj.4775.
- Özdağ NH, Mollahaliloğlu S, Öztaş D, Güzeldemirci GB. Ağrı Tedavisinde Akupunkturun Yeri. Ankara Med J, 2015, 15(4):249-253. DOI: 10.17098/amj.43740.
- Erdoğan Z, Çınar S. Reiki: Eski Bir İyileştirme Sanatı - Modern Hemşirelik Uygulaması. Kafkas J Med Sci 2011; 1(2):86–91. doi: 10.5505/kjms.2011.70288.
- Yıldız S, Öztürk GY. Refleksoloji: temel ve klinik bilgiler. Integr Tıp Derg. 2014;2(1):26-42.
- Ağaoğlu S. Kadın Sağlığı ve Egzersiz. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 2015; 6(2):67-72.
- Kazan EE. Soğuk Uygulamalar ve Hemşirelik Bakımı. Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi 2011; 73-82.